

Tekst: 1 Koningen 16 : 34 Lezen: Jozua 6 : 26, 1 Koningen 16 : 29 – 34, Eudokiakerk 7 juli 2013

Thema: 'Vergeet je kwetsbaarheid niet'.

(Met dank aan Bob Douma, die de tekst volledig heeft uitgeschreven vanuit een dienst in Staphorst waar ik deze preek gehouden heb.)

Intro

Een tijdje terug stond er een artikeltje in het ND van iemand die schreef dat ie soms de indruk had dat in de kerk geen kwetsbare mensen zitten. Als je ziek bent of als je het moeilijk hebt dan is dat heel bijzonder en wordt er voor je gebeden, maar verder, doorgaans zijn we in de kerk allemaal mensen die het goed voor elkaar hebben, die indruk had hij. Dat is natuurlijk niet zo. Maar hij riep de vraag op: Hoe kwetsbaar kunnen we zijn in de kerk bij elkaar of zitten we met elkaar de schijn op te houden alsof we het wel kunnen redden en elkaar of God niet nodig hebben. Daar schreef hij een heel artikel over. Ik was net in die week bezig met een preek over Chiel die Jericho herbouwde en dat kwam eigenlijk naadloos bij elkaar. Chiel herbouwde Jericho ten koste van zijn zonen. Dat is een korte mededeling in één vers in 1 Koningen 16, waarbij de vraag natuurlijk is wat wij daar nou mee moeten in 2013. En wat heeft het te maken met dat thema kwetsbaarheid? Dat is het thema van deze dienst. Vergeet je kwetsbaarheid niet. En de liederen die we zingen zijn ook rondom dat thema gekozen. We zingen nu eerst PvN 130. Waar het zinnetje in voorkomt. Ik heb U nodig Heer. Zo zitten we in de kerk: Ik heb u nodig Heer.

Preek

De vraag is dus: Wat moeten wij met dit verhaal? Het lijkt even een simpele, zakelijke mededeling tussendoor. In deze hoofdstukken in 1 Koningen gaat het over de koningen van Israël van Juda en dan wordt er opgesomd wat ze gedaan hebben en of ze wel of niet de Heere dienden. Opeens staat er dan in vers 34 die opmerking over Chiel die Jericho herbouwde. Daarna gaat het verhaal verder over de profeet Elia en zijn conflict met koning Achab. Elia die met Achab aan het vechten is om de plek van God Jahweh terwijl Achab liever God Baal heeft in Israël. Als een inleiding daarop wordt eerst het verhaal van Chiel verteld. Dat verhaal schets heel goed hoe de sfeer was in die tijd.

Weet je jongens en meisjes. Weet je waar dit verhaal mij aan doet denken? **(DIA 1)** Aan het strand. Daar heb ik een leuke foto bij. Misschien zit je al met je hoofd bij het strand. Wie gaat er naar het strand op vakantie binnenkort? En zijn jullie al op vakantie geweest? Jullie herkennen misschien dat plaatje wel. Ik vind dat heerlijk. Ik ben echt een strandmens. Ik vind het heerlijk om dijken te bouwen. Als het vloed is geweest, dan loopt het water terug. Dan wordt het eb. Dan vind ik het leuk om een dijk te bouwen om het water zoveel mogelijk tegen te houden. Dan krijg je een soort binnenzeetje zeg maar. Dat wordt dan heerlijk warm dat water. Het leukste vind ik het bouwen van de dijk. Je begint aan de ene kant, iemand anders begint aan de overkant van het zeetje en dan bouw je zo naar elkaar toe. De opening wordt steeds kleiner waardoor het water steeds sterker gaat stromen. En dat is natuurlijk het spannendste. Krijg je de dijk dicht? Gaat dat lukken, of spoelt het zand iedere keer weer weg? Dat is het leuke van dijken bouwen. Maar, als die dijk eenmaal dicht is, dus als het klaar is, dan is de lol er ook meteen af. Tenminste bij mij. Want wat moet je dan verder nog? De dijk is dicht Het water staat stil. Op den duur zakt het water ook weg in de grond, of als

het wel blijft staan, dan wordt het troebel en gaat het stinken enzo. Dan is het helemaal niet leuk meer. Dus wat doe ik dan. Dan ga ik meestal weer de dijk openbreken, zodat er weer een gat ontstaat en gaat het water weer stromen. Dan wordt het weer spannend en uitdagend.

Dat beeld moet je vasthouden. Want daar wil ik het verhaal van de herbouw van Jericho mee vergelijken. Want Jericho was ook zo'n open plek in de dijk om Israël heen. Daar heb ik ook een plaatje bij. Zodat je kan zien waar Jericho ligt. (DIA 2) Dat ligt daar helemaal bij de Jordaan. Dat is dus de grens, de oostgrens van Israël. Aan de andere kant van de rivier, daar woonden de Moabieten, en de Ammonieten. Dat waren vijanden van Israël. Overal rondom de grens van Israël, van het tien-stammenrijk, hadden Achab en de koningen voor hem grote steden gebouwd met dikke muren, om die vijanden tegen te houden. Alleen daar bij Jericho, daar lag niet zo'n versterkte stad. En koning Achab, daar kun je van alles over zeggen. Dat hij deed wat slecht was in de ogen van de Heere bijvoorbeeld, maar als koning heeft hij natuurlijk ook goede dingen gedaan. Hij wilde zijn land en zijn volk beschermen, en dus vond hij die open plek bij Jericho maar niks.

Vijfhonderd jaar geleden was de stad veroverd door zijn voorouders. Dat verhaal had hij vaak gehoord. De muren van de stad waren in elkaar gestort, toen het volk er zeven keer om heen getrokken was, met luid trompetgeschal en gejuich. En daarna was de stad nooit meer herbouwd. Nog altijd lag daar die open plek in de dijk om Israël. En dat vond Achab bloedlink, want de Moabieten en Ammonieten aan de andere kant van de grens, die konden elk moment zomaar binnen vallen. Dat hadden ze ook al vaak gedaan in de geschiedenis. Daar, bij Jericho, was Israël dus heel kwetsbaar. En dus, zei Achab op een dag tegen Chiel uit Betel, waarschijnlijk was hij aannemer of architect, in ieder geval een stadsbouwer. 'Chiel, joh, maak jij van Jericho weer een sterke stad, zodat er geen vijand langs kan. Dan hebben wij onze zaakjes tenminste mooi voor elkaar. En dan zijn wij lekker veilig binnen onze sterke muren binnen ons eigen koninkrijkje'.

Aan de manier waarop ik dit nu zo even zeg, voel je al wel aan dat ik daar niet zo positief over ben. Over dat dichtgooien van die dijk om Israël heen. Ze hadden die open plek bij Jericho beter open kunnen laten.

Want die herbouw van Jericho die hier zo even tussen neus en lippen door wordt verteld zegt alles over de tijd toen en over de sfeer bij de Israëlieten. Over hoe de mensen, het volk van God toen leefde. Je zou kunnen zeggen: die herbouw van Jericho was het sluitstuk van alles wat de voorgaande jaren in gang was gezet. Jozua had lang geleden, vijfhonderd jaar geleden, namens God laten weten dat Jericho nooit meer zou mogen worden opgebouwd. De puinhopen van die muren moesten daar voorgoed blijven liggen als een herinnering aan het geweldige wat God had gedaan. En dat er helemaal niets, dat was wat die stenen daar vertelden, dat er helemaal niets van hen zelf bij zat. (DIA 3) Geen mens had gevochten, geen mens had zijn eigen kracht ingezet, Ze hoefden alleen maar rondjes te lopen rond de stad en te juichen. Alleen God was sterk. Dat vertelden die stenen van de neergestorte muren van Jericho. En daarom moesten de stenen daar altijd blijven liggen. 'Bouw dit niet meer op. Hier moet je eraan worden blijven herinnerd dat God voor zijn volk heeft gevochten. (Stilte...) Maar ja, daar heeft Achab natuurlijk helemaal geen boodschap aan.

Eerst had een vorige koning, Jerobeam de zoon van Nebat, al beelden laten maken van God. Dat was toen dat tweestammen en tienstammen rijk uit elkaar scheurden. Toen wilde

Jerobeam liever niet dat de Israëlieten naar Jeruzalem zouden gaan, naar Juda, om daar offers te brengen en feest te vieren. Hij had gezegd: 'mensen, dat kan allemaal ook veel makkelijker. God kan je ook op een andere, op een makkelijkere manier dienen.' En toen had hij in Betel en Dan altaren gebouwd en stierkalveren, zodat ze daar hun offers wel konden brengen aan Jahweh en zo. Dat was natuurlijk al niet best, want God had gezegd je moet naar Jeruzalem gaan. Daar woon Ik, dat is mijn stad en je mag geen beelden maken van Mij. Maar toen had Achab daar nog een schepje bovenop gedaan, hij was getrouwd met Izebel uit Sidon, dat ligt daar boven waar nu Libanon ongeveer ligt. Een buurland en daar wilde Achab wel goede vriendjes mee zijn. Het is immers wel handig als je goede burens hebt. In de politiek en zo, en ook met oorlogen. Maar die Izebel was de dochter van Et-Baal, en dat was een hele belangrijke priester van de God Baal. Met Izebel waren ook allerlei Baal en Asjera altaren en heilige palen meegekomen. Die Baalsdienst, dat was een godsdienst, daar ging het om dingen die eigenlijk alle mensen leuk vinden. Een hele aantrekkelijke godsdienst. Het ging over seks, het ging over geld. Het ging over het weer. En dat zijn drie onderwerpen waar we allemaal heel veel mee bezig zijn natuurlijk. Ieder mens vindt dat belangrijk. Maar het ergste was natuurlijk dat Achab, door Izebel daar naar toe te halen en haar de dienst uit te laten maken, een signaal afgaf van: 'Mensen: voor de seks, voor de welvaart en voor het geld en voor het weer en dat soort dingen, daar hebben we God niet meer voor nodig. Dus: onder invloed van Izebel werd God steeds verder naar de zijlijn geduwd in het gewone leven. En nu, nu Chiel Jericho had herbouwd, nu hadden ze God ook al niet meer nodig voor de veiligheid. Met andere woorden: ze hebben hun leven helemaal zelf in de hand genomen. Ze hebben een geweldig bolwerk opgebouwd. En echt, ze hebben daar fantastische dingen gedaan met z'n allen. Maar ze hebben God niet meer nodig om voor hen te vechten. God kon vanaf dat moment wel in het museum.

Vanaf dat moment gaat het verschrikkelijk mis in Israel). De zonen van Chiel sterven. Het is niet helemaal duidelijk, hoe dat precies gebeurd is. Misschien dat ze ziek zijn geworden of er een ongeluk is gebeurd, maar het zou zo maar kunnen zijn, - dat gebeurde in die tijd ook wel, bij die godsdiensten- , dat Chiel zijn oudste en jongste zoon als een offer gebracht heeft en onder de fundamenten van het Nieuw-Jericho begraven heeft. In ieder geval, gij was zijn zonen kwijt. Precies zoals Jozua dat namens God al had voorspeld. En als je even verder leest in hfdst 17, dan zie je dat er een geweldige droogte wordt aangekondigd door de profeet Elia. (DIA 4) Drie jaar lang geen dauw, geen regen, met alle honger als gevolg van dien. God laat merken dat Hij zich niet laat wegdrücken naar de zijlijn. God neemt het niet als hij in het museum wordt gezet. Dat is dus de ernst van wat hier gebeurde. God wordt in het museum gezet en God laat merken dat Hij dat niet neemt. 'Ik laat mij niet wegdrücken uit jullie leven.'

Achab voelde zich kwetsbaar met die open plek in die verdediging en hij bouwde de dijk dicht. Maar toen hij dat klaar had, en toen hij dacht dat hij veilig was, z'n zaakjes voor elkaar, maar zonder God, toen was hij pas echt kwetsbaar. Met andere woorden, mensen, dat is de boodschap van deze korte mededeling tussendoor in 1 Koningen 16: vergeet je kwetsbaarheid niet. Laat de plekken in je leven maar open komen te liggen. Daar, daar waar je het zelf niet redt. Ik heb u nodig Heer! Luister! Zo begonnen we deze dienst. Uit de diepten roep ik U, want in die diepten daar zit ik. Daar zit mijn leven. Ik red het niet zonder U O God. Dat is kwetsbaar zijn. Laat die plekken maar open komen te liggen, daar waar jij het niet redt. Ik heb God nodig! Want als ik mijn eigen leven in de hand heb, als ik een flink bolwerk heb opgebouwd, mijn zaakjes keurig voor elkaar. Financieel, economisch, fysiek gezond. Qua

gezinnetje, opleiding, huisvesting, vakantie heb ik de dijken rondom mijn bestaan dicht. Ja wat dan? (Stilte ...) Dan ben je pas kwetsbaar. Want je bent zo God kwijt. En God kwijt betekent alles kwijt. Dat was de harde les die Acahb en in zijn voetspoor Chiel moesten leren.

En dan nu natuurlijk die vraag: wat moeten wij hier nou mee in 2013? Waarom staat dit verhaal in het Woord van God voor ons? Dat is de bijbel toch? Een Woord waarmee God iets duidelijk wil maken aan ons vandaag. Ik wil proberen duidelijk te maken hoe deze les vandaag kan doorwerken aan de hand van drie voorbeelden. Dat is natuurlijk altijd lastig, want ik ben me bewust dat ik uw denken daarmee een bepaalde kant op kan sturen. Dat is altijd het lastige van als mens toepassingen maken bij Woorden van God. Maar ik denk dat we er bij zo'n oud-testamentische tekst niet onderuit kunnen. Om u toch te helpen en wat handvatten te geven zodat u het in uw eigen leven kunt toepassen. Ik hoop ook echt dat deze voorbeelden je helpen om erachter te komen waar in jouw eigen leven het risico zit van dat je de dijken dicht hebt gebouwd. Dat kan in je persoonlijke leven zijn, dat kan zijn in het hele brede leven van de samenleving, maar het kan ook in het kerkelijk leven een rol spelen. Ik hoop dat u na deze preek zelf eens wilt nadenken over de vraag: Waar zit in mijn leven het risico om de dijken dicht te bouwen en mijn kwetsbaarheid te vergeten?

Eerst op het persoonlijke vlak. En dan noem ik een voorbeeld van een tv-uitzending die ik pas zag over een blind meisje, bij Arie van der Veer. In het programma Nederland zingt was dat geloof ik. Daar volgt hij iemand die een bijzonder verhaal te vertellen heeft. Het was een blind geboren meisje. Ze had een heel goed verstand. Alleen ze kon niet zien, vanaf haar geboorte niet. Ze wilde, koste wat het kost, zo gewoon mogelijk meedoen in het leven. Een goede opleiding, ze wilde orthopedagoog worden. En ze investeerde heel veel in het omgaan met vrienden, dat ging ook allemaal erg goed. Allemaal onder het motto: ik ben niet zielig. En de omgeving, haar ouders, stimuleerden haar daar ook in: "goed zo meid, laat je niet kisten door je handicap". Dat ging een hele tijd goed, kon zich prima redden, zo leek het. Ze had de dijken dicht, zeg maar. Totdat ze volledig instortte. Omdat ze, ontdekte ze toen, omdat ze haar leven lang eigenlijk boven haar stand had geleefd. Haar leven lang had ze geprobeerd letterlijk blind te zijn voor haar handicap. Een ander wilde zijn dan wie ze werkelijk was. Haar gebreken, haar kwetsbaarheid die bij haar hoorde, wilde ze niet erkennen. Ze kon het eigenlijk ook zonder God best wel redden. Ze had het goed in de hand. Dacht ze... Totdat ze dus instortte. Door goede begeleiding heeft ze toen leren erkennen dat ze blind is. Dat dat gewoon een gegeven is. Ze heeft haar kwetsbaarheid onder ogen leren zien. Erkend dat er een open plek in haar leven is. Dat ze de dijken niet dicht heeft in haar leven. 'Er is gewoon een plek in je leven, meid, die niet klopt, en die ook niet kloppend te krijgen is in dit leven. Je bent blind en dat is verschrikkelijk. En dat geeft dat je allerlei beperkingen hebt in je leven. Zie dat, erken dat. Loop daar niet voor weg.' Ze had leren erkennen dat haar leven niet af is en dat het ook niet sluitend te krijgen is. En daar, in die open plek zeg maar, toen ze dat ontdekte, en erkende, daar ontmoette ze toen God. (Stilte...) Niet dat het toen allemaal in 1 x OK was, nee haar leven bleef strijden. Maar omdat ze in die open plek God ontmoette, kreeg ze hoop, en kon ze het leven aan. Zo kan het gaan in het persoonlijke leven. Bouw de dijken niet dicht, denk niet dat je het zelf allemaal in de hand hebt, maar zie je eigen kwetsbare plekken onder ogen. Daar waar het leven gewoon niet klopt en daar waar het niet sluitend te krijgen is, want dat is gewoon een gegeven. In deze wereld, in dit leven. Er zijn open plekken in het mensenleven. (Stilte..)

Het tweede voorbeeld gaat over de brede samenleving. En dan denk ik aan de crisis waar me met z'n allen inzitten. Tot 2008 groeiden de bomen tot in de hemel. Veel te dure hypotheek, veel te dure zorg, veel te duur onderwijs. Het kon allemaal. De banken stonden als een veilige dijk om ons heen. En we leefden met z'n allen ver boven onze stand. Tot die banken omvielen, en de dijk dus doorbrak. Onze kwetsbaarheid kwam aan het licht en nu wonen we in veel te dure huizen, met torenhoge schulden, en een baan die op de tocht staat. En we komen erachter dat we wel erg veel van onszelf en van ons systeem hebben verwacht. En nu moeten we opeens weer leren kwetsbaar te zijn. Leren onze hand op te houden, want 'God, wij redden het niet alleen!' En misschien moet ik wel van een uitkering gaan leven. Misschien moet ik wel bij de diakonie om hulp gaan vragen. God we redden het niet alleen, we zijn zo kwetsbaar. En wij krijgen het niet voor elkaar om de dingen kloppend te maken. En zo stelt ook de crisis ons voor de vraag. Willen we echt God ontmoeten daar waar wij het niet onder controle hebben? Willen we echt God ontmoeten als de God die we nodig hebben. We kunnen niet zonder hem. Daar zijn we veel te kwetsbaar voor.

Ten slotte, de kerk. We hebben vanaf de vrijmaking in 1944, een geweldig bolwerk in elkaar getimmerd met een daadkracht waar menige organisatie jaloers op was. En er zijn ook fantastische dingen ontstaan in die jaren. Gereformeerd onderwijs, gereformeerde krant, een gereformeerde politieke partij, een gereformeerde vakbond, een gereformeerde studentenvereniging enzovoorts enzovoort. Een geweldige dijk waarachter we ons veilig waanden. Maar toen alles klaar was, zo'n tien, twintig jaar geleden, toen keken we elkaar aan binnen de kerken en zeiden: OK... Wat nu? De dijk staat, de dijk is dicht. Maar is God er nou nog wel? Of is het stilstaand water geworden dat vanzelf wegzakt en troebel wordt en gaat stinken? We hebben de dijk dicht, maar de lol is eraf. We vervelen ons. En we willen meer van dit, en we willen meer van dat. En we zoeken het hier en we zoeken het daar. We gaan naar de VEZ (Zwolle) of naar de PKN, of we gaan naar de katholieken, maar ach overall is wel wat. We zoeken overall, maar nergens vinden we het echt. We gedragen ons als een stelletje verwend kinderen. Gaan ruzie zitten maken. Het vuur verdwijnt, de eerste liefde, de elan zakt weg. Wat moeten we nou? Wat willen we nou? God waar bent u nou? Dat is de vraag waar het om gaat. God waar bent u nou? We hadden het toch zo goed voor elkaar?

Ja, en precies daar ging het fout. Wij hadden het zo goed voor elkaar. Wij hadden de dijken dicht gebouwd. En wij zagen onze kwetsbaarheid niet meer. Wij beleefden, wij voelden niet echt meer dat we God nodig hadden. En daardoor verdween het leven. God waar bent u?

(Stilte ...)

Broers, zussen, wat is het heerlijk dat je dan bij die vraag uitkomt. En dat we met z'n alleen die tijd nu beleven. Nu wij erachter komen dat die dijken, die wij gebouwd hadden, dat dat geen garantie is voor een gelukkig en gezond geloofsleven. Die dijk moet open. God waar bent u? Want we hebben u nodig. Dat is de vraag die je moet stellen. Wat is het heerlijk om dan als kerk daar weer mee bezig te zijn. Dat is het mooie van deze tijd. Je kan daar heel moeilijk over doen. En over klagen en over zuchten: het is niet meer wat het geweest is. Maar wat is het heilzaam om nu weer na te denken over waar het echt om gaat bij het 'kerk van Jezus Christus' zijn. Wat heerlijk om in kringen, in mini-wijken echt dicht bij elkaar te kunnen komen. Niet omdat we het zo goed hebben samen, en al helemaal niet omdat we het zo goed voor elkaar hebben samen. Nee om samen Jezus Christus te ontmoeten. Om samen te beleven: Ik heb Jezus nodig, heel mijn leven. Wat heilzaam om echt kerk te zijn,

om samen avondmaal en doop te vieren, echt vieren!. Daar laten we onze kwetsbaarheid zien aan elkaar zien. Toch? Daar wordt toch zichtbaar waar ons leven open ligt? Waar we het zelf niet onder controle hebben? En waar we onze hand moeten ophouden. Ik heb u nodig, Heer!

In die open plek, daar waar wij het niet meer weten, gaan we dan God weer ontmoeten. Als we de dijken maar open houden. Als het water maar blijft stromen. In die open plek, daar waar wij onze hand moeten ophouden, daar gaat God staan: Hier ben ik. De God die voor je strijdt! Hier ben ik Jezus Christus, de God die voor je strijdt. Tot bloedens toe. Tot aan het kruis.

Daarom mensen, laat de dijk om je leven, laat die alsjeblieft open blijven. Probeer niet krampachtig alles onder controle te houden. Want de mens die zijn eigen leven in de hand denkt te hebben leeft in een schijnwereld. Hou de boel open. En zeg maar tegen elkaar, hier in de kerk, juist in de kerk kan dat: dat je het niet weet. Dat je het niet kunt. Dat je het niet meer hebt. Dat je er niks bij voelt. Want dat is de realiteit. Zie het onder ogen. Een mens hoeft het niet altijd te weten. Een mens hoeft het niet altijd te kunnen. Een mens hoeft het niet altijd te hebben. Een mens hoeft het niet altijd te voelen. Dat maakt je kwetsbaar, OK. Maar laat hier je kwetsbaarheid maar zien. Dan moet je namelijk wel samen op zoek naar God. En dan help je elkaar om de dijken open te houden. Zodat het water blijft stromen. En zodat het leven met God spannend blijft. Want je hebt hem zo nodig!

Amen

Liturgie:

Intro

PvN: 130.

Na wet: Psalm 1 in de versie opwekking 244

Na lezing: Zingen gezang 12 uit het kerkboek: Jericho, Jericho

Na preek: Psalm 91:1,2

Na collecte: Gezang 70